

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS ■ CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI

TERMINFO

Neljästoista vuosikerta • numero 2 • 1994

Sanastokeskukselle
uusi johtaja

Kielten nimien
tunnukset

Termipalvelusta
poimittua

TERMINFO

Neljästoista vuosikerta • numero 2 • 1994

Julkaisija: Tekniikan Sanastokeskus ry
Kustantaja: Painatuskeskus Oy
Päätoimittaja: Lari Kauppinen

Toimitusneuvosto:
Gustav Dahlberg
Marketta Fabritius
Jukka Ihanus
Pertti Laine
Juhani Siikala
Martti Tiula
Seija Tuovinen
Krista Varantola

Tilaukset:
Painatuskeskus, Lehtitilaukset
PL 516, 00101 Helsinki
puh. 90-566 0404

Tilaushinnat vuonna 1994
Kestotilaus 160 mk,
vuoden määräaikainen tilaus 175 mk.
Irtonumero 32 mk.
Ilmestyy 6 kertaa vuodessa.
Vuonna 1994 Painatuskeskuksen
aikakauslehtien irtonumeroita myyvät:
Valtikka-kirjakaupat Helsingissä:
Annankatu 44 ja Eteläesplanadi 4
Valtikka-myyntipisteet:
Akateeminen kirjakauppa
(Tampere, Oulu ja Lappeenranta),
Suomalainen Kirjakauppa
(Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Mikkeli
ja Rovaniemi),
Turun Kansallinen Kirjakauppa

Tilaaajarekisterin tietoja voidaan käyttää
suoramarkkinoinnissa.

Sisällys

Sanastokeskukselle uusi johtaja	3
Kielten nimien tunnukset standardina	7
ELISA STENVALL	
Termipalvelusta poimittua	11
Uusia projekteja	13
OLLI NYKÄNEN	
TNCs nye föreståndare	15
LENA NORDLUND	
Tekstintarkistusta TSK:ssa	16
Summaries	18

Sanastokeskukselle uusi johtaja

Tekniikan Sanastokeskuksen pitkäaikainen johtaja, diplomi-insinööri Heidi Suonuuti luopui asemastaan Sanastokeskuksen johtajana vuoden vaihteessa ja siirtyi hyvin ansaitulle eläkkeelle. TSK:n hallitus nimitti helmikuun alussa uudeksi Sanastokeskuksen johtajaksi diplomi-insinööri Olli Nykäsen. Seuraa vassa uuden johtajan haastattelu.

Osa Tekniikan Sanastokeskuksen jäsenistä ja asiakkaista tuntee sinut ehkä hyvinkin, mutta toisille olet vielä melko tuntematon. Kerroitko hieman, mikä olet miehiäsi?

Tekniikan Sanastokeskuksen kannalta olennaisinta lienee, että olen ollut Sanastokeskuksessa töissä vuodesta 1987 ja tunnen siksi varsin hyvin sekä TSK:n toimintakentän että toiminnan sisällön — siis miten, miksi ja kenelle mitään tehdään. Ennen TSK:hon tuloa olen työskennellyt muun muassa edesmenneen Helsingin Osakepankin atk-keskuksessa.

Koulutukseltani olen diplomi-insinööri. Koulutusohjelmani teknillisessä korkeakoulussa oli teknillinen fysiikka, pääaineeni yrityksen talous ja sivuaineeni johtamispainotteinen työpsykologia. Kielitaitoni kattaa suomen ohella englannin, ruotsin, saksan ja venäjän, kaksi viimeksi mainittua tosin melko vaatimattomasti.

Olen 32-vuotias ja kotoisin Lahdesta. Nykyään asun perheineni — vaimon ja kolmen lapsen kanssa — Espoossa. Tärkein harrastukseni on valokuvaus.

TSK on tullut monille tutuksi edeltäjäsi Heidi Suonuutin määrätietoisien työn ja voimakkaan persoonan ansiosta. Miltä tuntuu ottaa ohjat käsiin hänen jälkeensä?

Heidi Suonuutin panos Tekniikan Sanastokeskuksen kehittämiseksi on niiden noin viidentoista vuoden aikana, jotka hän toimi Sanastokeskuksen johtajana, ollut vertaansa vailla. Johtajaksi tultuaan hän otti tehtäväkseen perehtyä terminologian teoriaan, ja sen pohjalta hän kehitti varsin pitkälle ne tätä teoriaa soveltavat menetelmät, joilla sanastotyötä voidaan systematisoida ja tehostaa. Lisäksi hän teki näitä menetelmiä tunnetuiksi ja hyväksytyiksi varsin laajalti sekä Suomessa että kansainvälisillä areenoilla, joilla terminologian teoria toki tunnettiin aiemminkin. Heidi Suonuuti voidaan siksi hyvällä syyllä pitää terminologisen sanastotyön alulle panijana ja merkittävimpana kehittäjänä Suomessa.

Heidi Suonuuti sai paljon aikaan myös Sanastokeskuksen toiminnan kehittäjänä ja laajentajana. Viisitoista vuotta sitten TSK oli pieni, parin työntekijän vahvuinen yksikkö, joka tarjosi muun muassa tekniikan termeihin liittyvää neuvontaa melko suppean lähdeaineiston pohjalta. Noin kymmenessä vuodessa Heidi rakensi TSK:sta palvelukeskuksen, jonka toiminnot kattavat mitä moninaisimpia termien käyttöä ja viestintää helpottavia palveluja. Keskeiselle sijalle nousivat alakohtaiset sanastoprojektit, joissa alan asiantuntijat ja TSK:n terminologit ovat käyttäneet yhdessä terminologisia menetelmiä käsitteiden analysoimiseksi ja määrittelemiseksi. Ensisijaisesti Heidi Suonuutin ansiota

ovat myös suoraikäyttöinen termipankki ja kirjasto, joka vuosien varrella on karttunut tuhansilla sanastoilla, sanakirjoilla ja muilla termilähteinä käytettävillä teoksilla.

Tämä kaikki oli mahdollista Sanastokeskuksen toimintamallin pohjalta. Yhdistyspohja eli käytännössä TSK ry:n jäsenistö on tietenkin ollut merkittävä taustavoima. Myös yhteistyö Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kanssa loi tietyt vakaat puitteet mahdollisuuksiin — ja ilmeisesti myös rajoituksiin. Käsittäakseni hyvin ratkaisevaa on joka tapauksessa ollut Heidi Suonuutin oma näkemys siitä, miten tekniikan sanastotyötä tulee kehittää ja tehdä ja millaisia palveluja erilaiset termit tuottavat ja käyttävät asiantuntijatahot tarvitsevat.

Heidi ymmärsi jo varhain, millaisia tarpeita ja mahdollisuuksia sanastotyön alueella piili. Kokeneena standardisoijana hän tunsi muun muassa ne vaikeudet, joita horjuva termien käyttö aiheutti tekniikan asiantuntijoiden keskinäisessä viestinnässä: jos ei puhuttu yhteistä kieltä, oli vaikea löytää yhteisymmärrystä asiakysymyksissäkään, saati sitten viestittää niistä ilman väärinymmärryksen vaaraa. Sanastokeskuksen johtajana hän onnistui löytämään ja tuomaan tarjolle ratkaisuja juuri näihin ongelmiin.

Lienee päivänselvää, että Heidi Suonuutin seuraajana tunnen itseni vielä melko pieneksi ja myös terminologina oppipojaksi häneen verrattuna. Toisaalta juuri hänen kanssaan työskentely jo vuosien ajan on antanut minullekin varsin vahvan terminologisen ammattitaidon, jonka varassa TSK:ta on hyvä johtaa. Olenhan hänen johdolla saanut oppia ja tehdä sanastotyötä sellaisella perusteellisyydellä, joka kestää kansainvälisetkin vertailut. Heidän aikana TSK:lle muodostunut suhteellisen tunnettu ja arvostettu asema tekniikan kielen asiantuntijaelimenä muodostaa sekkin vankan lähtökohdan jatkolle.

Olet Heidi Suonuutin tavoin diplomaattinen. Onko juuri tuo koulutus erityisen sopiva Sanastokeskuksen johtajalle?

On mielestäni oikeastaan lähes samantekevää, mikä koulutus Sanastokeskuksen johtajalla on, mieluusti kuitenkin akateeminen koulutus. Sen sijaan on olennaista, millaisin eväin Sanastokeskuksen henkilökunta kokonaisuutena tekee työtään.

Jo kauan sitten havaittiin varsin selvästi, että Sanastokeskuksessa tarvitaan sekä teknistä että kielellistä ammattitaitoa. Tekniikan tuntemus on tarpeen, koska TSK nimensä mukaisesti on enimmäkseen keskittynyt juuri tekniikan sanastotyöhön ja tämän seurauksena tekee paljon yhteistyötä tekniikan asiantuntijoiden kanssa. Ilman kykyä omaksumaan tekniikan eri alojen tietämystä ja insinöörien tapaa ajatella asioita tällainen yhteistyö olisi paljon vaikeampaa.

Kun toisaalta teemme työtä kielen kanssa, on samalla tavoin välttämätöntä, että meillä on siihen liittyvää asiantuntemusta. Tällä hetkellä tilanteemme on sikäli erinomainen, että henkilökunnallamme on niin suomen kielen, käännösviestinnän kuin yleisen kielitieteenkin osaamista. Lisäksi — riippumatta työntekijöiden koulutuksesta — on tärkeää, että henkilökunta hallitsee TSK:n asiakkaiden kannalta keskeisimmät kielet, siis kotimaisten kielten lisäksi englannin, saksan, ranskan ja venäjän.

Mitä kaikkea tehtäviisi Sanastokeskuksessa on tähän saakka kuulunut?

Pääasialliset tehtäväni ovat olleet samoja kuin muidenkin TSK:n terminologien: toimintaa sanastoprojektien sihteerinä, termipalvelua, sanastotyön menetelmien kehittämistä, kurssitoimintaa, TSK:n palvelujen esittelyä asiakkaille jne. Lisäksi erityisesti minun tehtäviini ovat kuuluneet termipankkiasiat sekä sanastojen tallennusmenetelmien kehittäminen.

Sanastoja olen ollut tekemässä muun muassa tele- ja rakennusaloilla. Ensimmäinen laajahko sanastoprojekti oli Telesanasto (TSK 18), sittemmin olen osallistunut noin tusinaan erikoiseen sanastohankkeeseen. Sanastoprojektien ohella olen tehnyt muun muassa selvityksen sanastoprojektien kustannusten muodostumisesta ja suunnitellut hypertekstipohjaisen termipankkiprototyypin (Hyper-TEPA) osana vuonna 1991 aloitettua termipankin kehitysprojektia. Tehtävieni kirjo on kaiken kaikkiaan ulottunut toimiston alkeisrutiineista strategiseen suunnitteluun.

Kuinka työsi Sanastokeskuksen johtajana eroaa terminologina tekemästäsi työstä?

Suurin ero lienee se, että TSK:n nimenkäyttämisoikeuksin voin hoitaa kontakteja asiakkaisiin, yhteistyökumppaneihin ja jäseniin. Päätän esimerkiksi projektisopimuksista, hankinnoista ja toimiston sisäisistä järjestelyistä suhteellisen itsenäisesti. Toki suurissa ja periaatteellisissa kysymyksissä Sanastokeskuksen hallitus työvaliokuntineen sanoo yleensä viimeisen sanan.

Toisen merkittävän uuden tehtäväalueen muodostavat erilaiset hallinnolliset tehtävät, kuten henkilö- ja talousasioiden hoitaminen ja niistä vastaaminen — niissä on nykyään yllättävän paljon tekemistä näinkin pienessä organisaatiossa.

Toki työnkuvani pysyy suurelta osin ennallaan; edelleenkin toimin sanastoprojekteissa terminologina, osallistun termipankin kehittämiseen ja ylläpitoon, teen termipalvelua ja kaikkea muuta, mitä TSK:n laajaan toimintakenttään mahtuu.

Mitä suunnitelmia sinulla on TSK:n toiminnan kehittämiseksi tai laajentamiseksi?

On ensinnäkin todettava, että toiminta nykyisellään on jo erittäin runsasta ja laaja-alaista Sanastokeskuksen resurs-

seihin nähden. Olennainen laajentuminen on mahdollista vain henkilökuntaa lisäämällä, mikä tietysti vaatii lisää taloudellisia resursseja.

Kehittämistä toimintamme tarvitsee aina, kuten mikä tahansa toiminta. Tarpeet muuttuvat jatkuvasti, ja niihin on osattava mukautua. Palveluja ym. kehitettäessä on pidettävä mielessä kuitenkin myös se, mihin TSK:n rahoitus riittää. Erillishankkeisiin, esimerkiksi sanastoprojekteihin, yleensä löytyykin erillISRahoitus, kun taas lähinnä yleishyödyllisiksi palveluiksi katsottavat toiminnot — esimerkiksi kirjaston ja termipankin ylläpitäminen, sanastotyön menetelmien kehittäminen ja standardointi sekä uuden termistön ja sanastohankkeiden seuranta — eivät mitenkään ole rahoitettavissa liiketaloudelliselta pohjalta. Siksi TSK tarvitsee myös vakaata perusrahoitusta, jollaisena voidaan lähinnä pitää valtion tukea ja jäsenmaksuja.

Kehittämistarpeet voisi ehkä tiivistää kahteen seikkaan: yleinen työn ja toimintojen tehostaminen ja riittävien resurssien varmistaminen. Eivätkös nämä ole ihan yleispäteviä johtajan vastuulle kuuluvia asioita?

Raha siis ratkaisee paljon myös TSK:ssa. Mistä TSK:n toiminnan rahoitus sitten muodostuu?

TSK:n rahoituksen muodostavat sanastoprojektien ja muiden palvelujen tuotot (tänä vuonna noin 60 %), valtion tuki (noin 30 %) ja yhdistyksen jäsenmaksut (noin 10 %). Jakauma on mielestäni varsin sopiva, mutta jokainen rahoitusosuus saisi olla absoluuttisesti suurempi. Täksi vuodeksi arvioitu kokonaisrahoitus on vähän toista miljoonaa markkaa.

Mitä yksittäisiä asioita haluat TSK:ssa muuttaa?

Kovin radikaaleihin muutoksiin ei yhtä äkkiä ole tarvetta. Suuria muutoksia en edes voisi tehdä ilman TSK:n hallituksen ja jäsenistön myötävaikutusta.

TSK on itse asiassa jo valmiiksi — minusta riippumatta — ainakin yhden muutoksen tai murroksen alla. Valtion taloudellinen tuki sanastotyöllemme nimittäin kanavoituu tänä vuonna ensimmäistä kertaa kauppa- ja teollisuusministeriön projektimäärärahana. Vielä viime vuonna valtion tuki oli henkilösidonnaista, kun yksi työntekijämme oli Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen palkkaama. Nyt TSK toimii ilman organisatorisia sopimussuhteita yhteistyökumppaneihinsa.

Toki johtajanvaihdoskin tuo aina mukanaan jonkin verran muutoksia. TSK:ssa ne ovat kuitenkin — ainakin aluksi — pieniä ja senluonteisia, että seuraukset eivät välttämättä näy ulospäin. Yleisenä tavoitteena on tarjota vähintään yhtä hyvää palvelua kuin tähänkin saakka, tai tietysti mieluummin vielä parempaa.

Mikä on Terminfon merkitys TSK:lle?

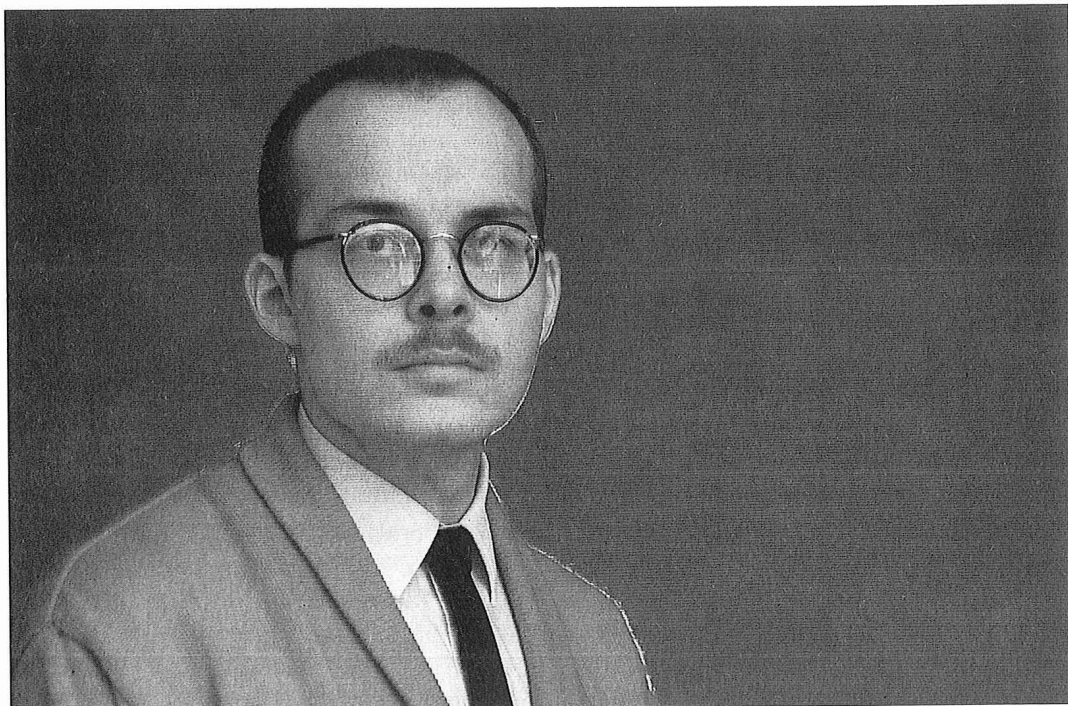
Terminfo on tiettyssä mielessä TSK:n näyteikkuna. Sen välityksellä leviää tie-

to osaamisestamme ja mahdollisuuksistamme.

Vielä tärkeämpää on tietysti Terminfon merkitys lukijoille. Ilman heitä ei lehteäkään olisi. Viime vuonna tehdyn lukijakyselyn tulokset on TSK:ssa tarkoin puntaroitu, ja esiin nousseet toiveet pyritään ottamaan huomioon. Pää tavoitteena on pitää lehti mahdollisimman käytännönläheisenä tietolähteenä kaikille, jotka tarvitsevat tietoa termeistä ja sanastoista.

Heidi Suonuuti toimi Sanastokeskuksen johtajana yli 15 vuotta. Onko Sanastokeskus sinulle yhtä tärkeä työpaikka vaiko vain välietappi?

Se, että olen jo yli seitsemän vuotta ollut Sanastokeskuksessa, riittänee osoittamaan, etten pidä TSK:ssa oloa kevyesti otettavana tilapäistyönä. Nimitys johtajaksi ei luonnollisesti ainakaan vähennä sitoutumistani Sanastokeskukseen. Tulevaisuutta on kuitenkin turha ennustaa — aika näyttää.

Kielten nimien tunnukset standardina

ELISA STENVALL

Kielten nimien tunnuksia valmistellut työryhmä on saanut monivuotisen työnsä päätökseen, ja standardi on ilmestynyt viime vuoden lopussa. Työryhmän sihteeri *Elisa Stenvall* kertoo työryhmän työstä ja sen tuloksista.

Esimerkiksi tietokannoissa törmätään usein ongelmaan, kuinka merkitään se, mitä kieliä sanastot sisältävät. Käytäntö on ollut varsin kirjava:

- kielten nimet on kirjoitettu kokonaan
- on käytetty omatekoisia, suomenkieliseen nimeen pohjautuvia lyhenteitä
- on tehty englanninkielisistä nimistä lyhenteitä
- on käytetty milloin yksi- tai kaksikirjaimisia, milloin useampikirjaimisia lyhenteitä
- on käytetty isoja kirjaimia tai pieniä kirjaimia tai molempia sekaisin
- joillakin aloilla on tehty oma kielten nimien lyhenteiden tai tunnusten luettelo, joka poikkeaa muilla aloilla käytössä olevista lyhenne- tai tunnusluetteloista.

Tämä kirjavuus on ollut vakava haitta, koska löytäessään tietokannasta vaikkapa merkinnän *ru* käyttäjä ei ole aina voinut olla täysin varma, mihin kieleen se viittaa, sillä *ru* on voinut tarkoittaa esimerkiksi ruotsin kieltä, venäjän kieltä (Russian) tai romanian kieltä (Rumanian). Toisaalta monet meille suomalais-

sille tärkeät kielet — muun muassa suurin osa sukukielistämme — ovat puuttuneet käytöstä olleista tunnus- ja lyhennejärjestelmistä kokonaan. Näin ollen esimerkiksi kansainvälinen kielitieteellisen uralistiikan bibliografisen aineiston tietojärjestelmähänke on joutunut laatimaan itse tunnuksia uralilaisille kielille.

Kansainvälinen standardisointi

Kielten tunnusten merkitsemisen ongelma on ollut kansainvälinen, minkä vuoksi kansainvälinen standardisoimisliitto *International Organization for Standardization (ISO)* on tehnyt pitkään työtä yhtenäisen käytännön aikaan saamiseksi. Jo vuonna 1967 se julkaisi suosituksen kielten nimien tunnuksista. Siinä kansainvälisesti tärkeimpien kielten tunnukset olivat joko yksikirjaimisia, isoin kirjaimin merkittyjä (esimerkiksi englannin tunnus oli *E*, saksan *D*, ranskan *F* ja venäjän *R*) tai kaksikirjaimisia, isosta ja pienestä kirjaimesta koostuvia (edellä mainittujen kielten tunnukset olivat *En*, *De*, *Fr* ja *Ru*). Muilla kielillä oli vain kaksikirjaimiset tunnukset (suomen tunnus oli *Fi*, ruotsin *Sv*, norjan *No* ja tanskan *Da*). Kaikki tunnukset perustuivat pääasiassa kielten englanninkielisiin nimityksiin. Kieliä tässä suosituksessa oli mukana vain 37.

Jo pian kävi selväksi, että tämä suositus ei riitä, sillä tunnuksia tarvittiin yhä

uusille kielille. Vuonna 1988 valmistuneessa uudessa kansainvälisessä standardissa *ISO 639 Code for the representation of names of languages* tunnukset oli annettu jo kaikkiaan 136 kielelle. Kaikkien kielten tunnukset olivat nyt kaksi-kirjaimisia, pienin kirjaimin merkittyjä.

Vielä suurempi muutos oli se, että tunnukset pohjautuivat kielten omakielisiin nimiin. Omakielisiin nimiin pohjautuvilla tunnuksilla on kuitenkin se puute, että niitä on hyvin hankala muistaa eikä niiden hahmosta voi aina edes arvata, mikä kieli on kysymyksessä — mieltämättä ei voi tietää, että esimerkiksi *el* tarkoittaa kreikkaa (< ellinika), *zh* kiinaa (< zhongwen) ja *iw* hepreaa (< iwrit). Niinpä Suomi, Unkari ja Japani halusivatkin säilyttää kieltensä englannin kieleen pohjautuvat tunnukset *fi*, *hu*, *ja* eivätkä ottaneet käyttöön ehdotettuja omakieliseen nimeen pohjautuvia tunnuksia *su* (< suomi), *ma* (< magyar) ja *ni* (< nihongo), jotka tuntuivat täysin oudoilta ja jopa harhaan johtavilta.

Vuoden 1987 standardikin on jo käynyt riittämättömäksi, ja on aivan selvää, ettei kaksikirjaimisia tunnuksia riitä kaikille niille kielille, jotka tunnusta tarvitsevat. Niinpä ISO täydentää paraikaa kansainvälistä kielten nimien standardiaan kolmikirjainjärjestelmällä, joka sisältää kolmikirjaimiset tunnukset lähes 400 kielelle. Kaikille niille kielille, joille aiemmin on annettu kaksikirjaiminen tunnus, on annettu myös kolmikirjaiminen tunnus. Mukana on lisäksi runsaasti sellaisia kieliä, joille vasta nyt on luotu tunnus; nämä tunnukset ovat kolmikirjaimisia. Noin kolmellakymmenellä kielellä on kaksi erilähtöistä kolmikirjaimista tunnusta (esimerkiksi ruotsin tunnukset ovat *sve* ja *swe*, kiinan *chi* ja *zho* ja espanjan *esl* ja *spa*).

Standardisointi Suomessa

Tekniikan Sanastokeskus asetti syksyllä 1987 työryhmän laatimaan suomalaisen standardin ISO 639:n pohjalta. Tunnus-

työryhmään kutsuttiin puheenjohtajaksi *Heidi Suonuuti* Tekniikan Sanastokeskuksesta ja jäseniksi professori *Tapani Harviainen* Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitokselta, dipl.ins. *Raija Relander* (vuodesta 1988 alkaen dipl.ins. *Hannu Havusto*) Suomen Standardisoiimisliitosta, toimistopäällikkö *Eeva Maria Närhi* Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimitoimistosta, erikoistutkija *Mikael Reuter* Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen ruotsin kielen toimistosta ja projektipäällikkö *Pirkko Wegelius* Helsingin yliopiston NOSP-keskuksesta. Sihteerinä oli tutkija *Elisa Stenvall* Tekniikan Sanastokeskuksesta (syksystä 1992 alkaen Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kielitoimistosta).

Työn perustaksi otettiin ISON kaksikirjaimisten tunnusten standardi (aluksi työversioina, sittemmin varsinaisena standardina) ja kolmikirjaimisten tunnusten luetteloiden (*ISO/CD 639-2 Code for the representation of names of languages: alpha-3 code*) uusimmat versiot sitä mukaa kuin ne valmistuivat. Työ on seurannut kansainvälisen standardisoinnin vaiheita. Koska kolmikirjainjärjestelmän valmistuminen on siirtynyt, päätettiin suomalainen laitos julkaista nykyvaiheeseen perustuvana. Joulukuussa 1993 ilmestynyt suomalainen standardi *SFS-ISO 639 Kielten nimien tunnukset* sisältää ISON virallisen kaksikirjainjärjestelmän sekä varsinaiseen standardiin kuulumattomana lisätietona kolmikirjainjärjestelmän nykyvaiheen ja joukon uralilaisten kielten tunnuksia.

Standardi sisältää myös ISON ohjeet siitä, kuinka kielten nimien tunnuksiin lisätään maatunnus esimerkiksi haluttaessa ilmoittaa, millä alueella termiä käytetään. Tämä tehdään lisäämällä kielen nimen tunnuksen välilyönnillä erotettuna standardin *SFS-ISO 3166 Maiden nimien tunnukset* mukainen maatunnus (esimerkiksi suomenruotsi on *sv FI*, britannianenglanti *en GB* ja amerikanenglanti *en US*).

Kielten nimien sanasto

Jo heti työn ensimmäisessä vaiheessa todettiin, että kielten nimien tunnusten lisäksi tarvitaan myös luettelo kielten erikielisistä nimistä. Siksi standardia täydentääkin kielten nimien monikielinen sanasto. Luettelolla ei ole standardin asemaa, mutta sen tarkoituksena on vakiinnuttaa kielten nimien suomenkielinen kirjoitusasu.

Kielten nimien kirjoittamisessa on runsaasti ongelmia, joita suomen kielen lautakunta käsitteli työryhmän pyynnöstä kokouksissaan 12. syyskuuta 1988 ja 20. helmikuuta 1989. Standardissa on lautakunnan suositukset otettu huomioon. (*Eeva Maria Närhi* on selvittellyt suosituksia tarkemmin *Kielikellon* numerossa 3 vuodelta 1989.) Esimerkiksi suomen etäsukukielten nimityksistä ensisijaisiksi on asetettu niiden omakielisiin nimiin pohjautuvat nimet (sulkeissa aiemmin ensisijaisina käytetyt nimitykset, joita niitäkin voi käyttää edelleen): *saame* (lappi), *mordva* sekä sen murteet *ersä* eli *ersämordva* eli *erzä* ja *mokša* eli *mokšamordva*, *mari* (tšeremissi), *udmurtti* (votjakki), *komi* (syryjäni) sekä sen murteet *komisyryjäni* ja *komipermjakki*, *hanti* (ostjakki), *mansi* (voguli), *nenetsi* (jurakki, jurakkisamojedi), *enetsi* (jeniseinsamojedi), *nganasani* (taugi, taugisamojedi), *selkuppi* (ostjakisamojedi) ja *kamassi*.

Kielten suomen- ja ruotsinkielisten nimien lisäksi luettelossa on esitetty niiden islannin-, norjan-, tanskan-, englannin- ja ranskankieliset nimet. Lisäksi on esitetty kielikunta ja kieliryhmä.

Kielten nimien luettelon tekemisessä Sanastokeskus sai apua Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimitoimiston ja ruotsin kielen toimiston lisäksi muun muassa pohjoismaisilta yhteistyökumppaneiltaan sekä monilta asian tuntijoilta. Sanaston laadinnassa käytettiin apuna monia lähdekirjoja, joista mainittakoon

— Aulis J. Joki: Maailman kielet

- David Crystal: The Cambridge Encyclopedia of Language
- Nordic Language Secretariat: Minority Languages—The Scandinavian Experience
- Kerstin Furubrant: Världens språk
- Michael Mann, David Dalby: A Thesaurus of African languages
- E. Gunnemark, D. Kenrick: What Language Do They Speak
- International Encyclopedia of Linguistics I—IV
- Michel Malherbe: Les langages de l'humanité.

Mistä standardia saa?

Uutta standardia *SFS-ISO 639 Kielten nimien tunnukset* myy SFS-julkaisujen myynti osoitteessa

Maistraatinportti 2
00240 HELSINKI.

Standardi on 62-sivuinen, ja sen hinta on 234 mk (sisältää liikevaihtoveron). Mikäli se lähetetään asiakkaalle, hintaan lisätään toimituskulut 55 mk. Yhteystiedot puhelin- ja postitilauksia varten ovat

Suomen Standardisoimisliitto SFS
PL 116
00241 HELSINKI
puh. (90) 149 9331
fax (90) 146 4914.

Esimerkkejä

Kielten nimien sanaston tietueista otetakaan esimerkiksi suomen kielen nimitykset kaikilla sanaston kielillä:

fi	suomi
sv	finska
is	finnska
no	finsk
da	finsk
en	Finnish
fr	finnois
	kielikunta uralilainen
	kieliryhmä itämerensuomalaiset kielet

Esimerkkeinä kielten tunnuksista mainittakoon suomalaisten kannalta keskeisimpien kielten kaksi- ja kolmikirjaimiset tunnukset tärkeimpine maatunnuksineen (kielten kolmikirjaimiset tunnukset sekä saamen, kirjanorjan ja uusnorjan kaksikirjaimiset tunnukset eivät kuulu varsinaiseen standardiin, vaan ne on standardissa annettu lisätietona):

fi	fin	suomi
fi SE		ruotsinsuomi
sv	sve / swe	ruotsi
sv FI		suomenruotsi
no	nor	norja
nb		kirjanorja
nn	nno	uusnorja
da	dan	tanska
is	ice / isl	islanti
en	eng	englanti
en GB		britannianenglanti
en US		amerikanenglanti
de	deu / ger	saksa
de DE		saksansaksa
de AT		itävallansaksa
de CH		sveitsinsaksa

nl	dut / ndl	hollanti
fr	fra / fre	ranska
fr FR		ranskanranska
fr BE		belgianranska
fr CA		kanadanranska
it	ita	italia
ro	ron / rum	romania
es	esl / spa	espanja
pt	por	portugali
la	lat	latina
el	ell / gre	kreikka
ru	rus	venäjä
pl	pol	puola
lt	lit	liettua
lv	lav	latvia
	rom	romaani
et	est	viro
se	smi	saame
hu	hun	unkari
ar	ara	arabia
iw	heb	heprea
tr	tur	turkki
zh	chi / zho	kiina
ja	jpn	japani
eo	epo	esperanto

Kansainvälinen kaksikielinen (en-fr) standardi maiden nimien tunnuksista sekä sitä vastaava suomenkielinen standardi ovat nyt ilmestyneet (ks. Terminfon artikkelit Uusia maantunnuksia numerossa 2/93 ja Lisää maantunnuksia numerossa 4/93):

ISO 3166 Country Codes. 1993. 4. painos, 60 s. Hinta 526 mk.

SFS-ISO 3166 EN 23166 Maiden nimien tunnukset. 1994. 46 s. Hinta 290 mk.

Tilaukset ja tiedustelut: Suomen Standardisoimisliitto, SFS-julkaisut (katso yhteystiedot edellä olevasta artikkelista).

TERMIPALVELUSTA POIMITTUA

Dehydraatio — petollinen ystävä?

Yksi termipalvelun asiakas epäili sanakirjansa luotettavuutta, kun siinä annettiin suomenkieliselle *dehydraatio*-sanalle englanninkielinen vastine *dehydrogenation*, joka merkitsee vetyatomien poistamista aineesta tietyllä menetelmällä. Soittajan mielestä englanninkoksen pitäisi olla *dehydration*, joka merkitsee veden poistamista, ei vedyn.

Pengottuamme useita lähteitä päädyimme toteamaan, että sanaa *dehydraatio* käytetään suomessa sekavasti: toisinaan vastineena englannin sanalle *dehydration*, toisinaan sanalle *dehydrogenation*. Esimerkiksi Suomen kielien sivistysanakirja tuntee sanat *dehydrogenaatio* ('vedyn poisto tai poistuminen') ja *dehydraatio*. Jälkimmäisen merkitykseksi kirjassa annetaan synonyymimääritelmänä 'dehydrogenaatio', mutta lääketieteen alalla myös 'veden poisto, kuivuminen'. Veden poistamista kuvaavaa käsitettä (englannin *hydration*) sivistysanakirjassa nimitetään *hydrataatioksi* tai vaihtoehtoisesti *dehydratoinniksi*.

TSK:ssa hiljakkoin tarkastettavana olleeseen *Katalyyysisanastoon* tämä ongelmallinen termipari kirjattiin seuraavasti:

en   dehydration
fi   dehydratointi

en   dehydrogenation
fi   dehydraus

Koska termiä *dehydraatio* (tai *dehydraus*) on suomeksi käytetty paljon nimenomaan vedyn poistamismenetelmästä, lienee hyvin vaikeaa yhdenmukaistaa termiä englannin termin *dehydration* kanssa samaan merkitykseen, siis tietynlaiseen veden poistoon. Yhdenmukaistusyritys voisi näet aiheuttaa entistä enemmän sekaannusta. Varmintakai olisi, ettei sanaa *dehydraatio* käytettäisi ollenkaan, vaan pitäydettäisiin oikeiden sanaluettelon mukaisissa, toivottavasti riittävän yksiselitteisissä termeissä.

VEDEN POISTAMINEN:

dehydratointi; ei: dehydraatio
sv   dehydratisering
en   dehydration, dehydrating
de   Dehydratisierung *f*,
Entwässerung *f*,
Dehydratation *f*
fr   déshydratation *f*
it   deidratazione *f*,
disidratazione *f*
es   deshidratación *f*
ru   дегидратация

dehydratoida

sv   dehydratisera
en   dehydrate
de   dehydratisieren,
entwässern
fr   déshydrater
it
es   deshidratar
ru

VETYATOMIEN POISTAMINEN:

dehydraus, dehydrogenaatio;

ei: dehydraatio

sv	väteavspjälkning, dehydrering
en	dehydrogenation
de	Dehydrierung <i>f</i> , Dehydrieren <i>n</i> , Dehydrogenation <i>f</i>
fr	déshydrogénation <i>f</i>
it	deidrogenazione <i>f</i> , deidrocracking
es	deshidrogenación <i>f</i>
ru	дегидрирование, дегидрогенизация

dehydrata, dehydrogenoida

sv	dehydlera
en	dehydrogenize, dehydrogenate
de	dehydrieren
fr	déshydrogéner
it	deidrogenare
es	
ru	дегидрировать, дегидрогенизировать

Kosketusnäyttö - pekskärm

Kosketusnäyttöksi kutsutaan sellaista tietokoneen näyttölaitetta, jota kosketamalla voidaan antaa tietokoneen toimintaa ohjaavia komentoja. Kysymys on siis käyttöliittymästä, jossa hiiren sijasta ohjauksvälimeinä ovat käyttäjän oma sormi, kynä tai jokin muu vastaava esine. Kosketusnäyttöä käytetään nykyisin mm. monissa julkisissa tiloissa yleisön opastamiseen tarkoitetuissa tietokoneissa tai tietokonepäätteissä.

Termipalvelusta kysyttiin vastinetta ruotsiksi. Vastaus on *pekskärm*. Vastavasti kosketusnäytön avulla ohjautuva tietokone on ruotsiksi *pektdator*. *Kosketusnäytön* muita vastineita on seuraavassa termitietueessa, joka perustuu EY:n komission termipankin Eurodicautomin ja islantilaisen Kringla-termipankin tietoihin; määritelmä on Kringlasta.

kosketusnäyttö

sv	pekskärm
is	snertiskjár
en	touch screen, touch-sensitive display unit
de	Berührungsbildschirm <i>m</i> , Tastbildschirm <i>m</i>
fr	écran <i>m</i> tactile

display device that allows the user to interact with a computer system by touching an area on the display surface with a finger, pencil or other object

Ongelmajätettä eri kielillä

Ongelmajätteen - englanniksi *hazardous waste* - vastinetta kysyttiin termipalvelusta hiljakkoin ranskaksi. Vastaus on *déchet dangereux*, josta käytetään eräissä lähteissä myös monikkomuotoa *déchets dangereux*. Oheiseen termitietueeseen on koottu vastineita muillakin kielillä ynnä määritelmä Eurodicautomista.

ongelmajäte

sv	riskavfall <i>n</i>
no	problemavfall <i>n</i>
da	problemaffald <i>n</i>
en	hazardous waste
de	Sonderabfall <i>m</i> , gefährlicher Abfall <i>m</i>
fr	déchet <i>m</i> dangereux, résidu <i>m</i> dangereux
it	rifiuti pericolosi
es	residuos peligrosos

waste which must be handled with particular care, in view of high risk of injury to humans, animals and environment

Laatutermejä

Termipalvelusta on kysellään jatkuvasti myös laatutermejä. Ohessa *laatujärjestelmän*, *laatujärjestelmän sertifiointin*, *laatusertifikaatin* ja *sertifiointin* vastineet ruotsiksi, englanniksi, saksaksi, ranskaksi ja venäjäksi.

laaturjestelmä

sv	kvalitetssystem
en	quality system
de	Qualitätssicherungssystem <i>n</i> , QS-system <i>n</i>
fr	système <i>m</i> de contrôle de la qualité
ru	система качества

laaturjestelmän sertifiointi

sv	certifiering av kvalitetssystem
en	quality system certification
de	Zertifizierung <i>f</i> des Qualitätssicherungssystems
fr	certification <i>f</i> du système de contrôle de la qualité
ru	сертификация системы качества

laatusertifikaatti

sv	kvalitetscertifikat
en	certificate of quality
de	Qualitätszertifikat <i>n</i> , Qualitätszeugnis <i>n</i>
fr	certificat <i>m</i> de qualité
ru	сертификат о качестве

sertifiointi

sv	certifiering
en	certification
de	Zertifizierung <i>f</i> , Bescheinigung <i>f</i>
fr	certification <i>f</i>
ru	сертификация

Uusia projekteja

OLLI NYKÄNEN

Muiden projektien ohella on Tekniikan Sanastokeskuksessa ollut alkuvuonna käynnissä kaksi projektia, joissa on uusittu aiemmin ilmestynyttä sanastoa. Yhdessä Suomen Standardisoimisliiton kanssa on uusittu standardia *SFS-ISO 8402 Laatusanasto* ja Konsulttitoimisto Jukka Voijolan sekä ympäristöministeriön kanssa kiinteistöhoitoalan ns. *KIMI-sanastoa*. Kummasakin hankkeessa Tekniikan Sanastokeskuksen edustajana on ollut

Sanastokeskuksen johtaja *Olli Nykänen*, joka esittelee hankkeet lyhyesti.

Laatusanasto-standardi

Suomen Standardisoimisliitto SFS julkaisi vuonna 1988 standardin *SFS-ISO 8402 Laatusanasto*, joka sisälsi kansainvälisen standardin *ISO 8402-1986 Quality — Vocabulary* englannin- ja ranskan kielisen tekstin sekä englanninkielisen

sestä tekstistä tehdyn suomennoksen. Kansainvälistä standardia uusitaan parhaillaan, ja myös SFS laatii uutta suomenkielistä standardia. Uusi suomenos tehdään yhteistyössä TSK:n kanssa.

Tavoitteena SFS:n ja TSK:n yhteistyössä on laatia selkeä, helpotulkintainen ja suomen kielen käsitejärjestelmän mukainen sanasto, joka sisällöltään vastaa uutta ISO 8402 -standardia, tuoreen ISO-sanastojen kansallistamista käsittelevän standardin *SFS 5777 Käsitteiden ja termien kansainvälinen harmonisointi* mukaisesti. Tämä merkitsee mm. terminologisen käsiteanalyysin (käsitejärjestelmien) tekemistä suomenkielisestä käsitteistöstä.

Työn tekee erityisen vaativaksi se, että ainakin määritelmistä päätellen ei samantapaista englannin- tai ranskan-kielistä käsiteanalyysia ole tehty esikuvaa laadittaessa. Tämä johtanee paikoin siihen, etteivät suomenkieliset määritelmät voi ainakaan sanatarkasti rakentua samalla tavalla kuin esikuvan määritelmät. Siitä huolimatta määritelmät on tarkoitus tehdä asiasisällöltään täysin yhtäpitäviksi esikuvan kanssa.

Laatusanastotyö alkoi joulukuun 1993 lopussa, ja sanaston on määrä valmistua kesällä 1994. Sanaston laajuus on kuutisenkymmentä käsitettä. Lisätietoja hankkeesta voi kysyä *Sakari Ryynäselältä* Suomen Standardisoimisliitosta, puh. (90) 1499 3368, tai *Olli Nykäselältä* Tekniikan Sanastokeskuksesta, puh. (90) 608 996.

KIMI-sanaston täydennys

Vuonna 1989 Tekniikan Sanastokeskus laati yhdessä Suomen Kaupunkiliiton asettaman asiantuntijaryhmän kanssa 138 käsitettä sisältävän kiinteistönhoi-

toalan sanaston ns. KIMI-projektia varten (*KIMI = Kiinteistönhoidon suunnittelu- ja mitoitusjärjestelmä*). Sanasto ilmestyi sittemmin moniosaisessa *Uudistuva kiinteistötyö* -julkaisussa ja on nyt ollut yli neljä vuotta käytössä.

Viime joulukuun lopussa KIMI-projektin puuhamies *Jukka Voijola* otti yhteyttä Sanastokeskukseen, sillä KIMI-sanaston täydentäminen oli tullut ajankohtaiseksi. Niinpä sovittiin parinkymmenen käsitteen lisäämisestä ja vanhan sanaston määritelmien tarkistamisesta suhteellisen nopeassa aikataulusa. Hankkeen taustavoimana oli Konsulttitoimisto *Jukka Voijolan* lisäksi ympäristöministeriö.

Työ aloitettiin tammikuussa, ja se valmistui maaliskuun alussa. Uudistuksessa KIMI-sanastossa on 158 käsitettä. Uusia käsitteitä ovat mm. *työkerta*, *tilaus*-, *aloitus*- ja *valmistumisajankohta*, *toimitus*- ja *suoritus aika*, *aurausreitti*, *sisäisten palvelujen aika*, *luonnonroska* ja *kulttuurirooska*.

Seuraavassa kahden viimeksi mainitun määritelmät:

luonnonroska

roska, jonka luonto tuottaa ilman ihmisen välitöntä vaikutusta

Luonnonroskia ovat esimerkiksi piha-alueelle syksyllä pudonneet kasvien lehdet.

kulttuurirooska

ihmisen toiminnallaan tuottama rooska
Kulttuurirooskia ovat esimerkiksi maahan pudonneet paperit, muoviesineet ja tupakannatsat.

TNCs nye föreståndare

Myös ruotsalainen sisarjärjestöme Tekniska nomenklaturcentralen on saanut uuden johtajan tämän vuoden alussa. TNC:n entinen johtaja Staffan Ulvonäs on jäänyt eläkkeelle, ja hänen tilalleen TNC:n johtoon on astunut Nils Rönnholm. Tämä Lena Nordlundin tekemä esitely uudesta johtajasta on ilmestynyt aiemmin TNC-Aktuelltin numerossa 1/1994.

TNC har fått en ny föreståndare. Han heter *Nils Rönnholm*, är 56 år och har den senaste tiden arbetat som konsult åt Landstingskontoret.

Nils Rönnholm har lång erfarenhet från såväl mekanisk som kemisk industri och har också arbetat som konsult i ADB-frågor. Några av hans tidigare arbetsplatser är Cederroths AB, AB Wilhelm Becker och Cap Gemini Logic. Han har framför allt arbetat med material- och kvalitetsstyrning och ADB. I botten har han en civilingenjörsexamen i maskinteknik från KTH som han har kompletterat med företagsekonomi vid Stockholms universitet.

— Miljön jag växte upp i gjorde mig språkintresserad och medveten om att det är viktigt att uttrycka sig korrekt, förklarar Nils Rönnholm. Min far var helklassiker och när vi barn hade lärt oss något nytt ord frågade han alltid om vi visste var det kom ifrån. Sedan fick vi ofta en lång härledning som gick tillbaka till latinet eller grekiskan.

I sitt arbete har Nils Rönnholm hela tiden haft insikten att det är viktigt att uttrycka sig exakt. Han har bland annat arbetat mycket med instruktioner och bruksanvisningar, där detta har varit extra angeläget.

Han tycker inte att TNC är så känt som det förtjänar och hoppas kunna marknadsföra organisationen bättre. Han tror att terminologiarbete kommer att bli viktigare i framtiden.

— Nu när vi är på väg in i kunskaps-samhället blir ju termerna arbetsredskapen. Och då hoppas jag att TNC skall kunna göra sin kundkrets mer medveten om att det kostar pengar att missförstå varandra.

När Nils Rönnholm inte arbetar spelar han gärna piano, sjunger i kör, seglar eller vistas med familjen på Gotland, där han har tillbringat i stort sett varje sommar sedan han var barn.

Einar Selander kuollut

Filosofian tohtori Einar Selander, joka toimi TNC:n johtajana vuodesta 1960 vuoteen 1977, kuoli 83-vuotiaana 27. joulukuuta 1993. Hän oli käynnistämässä niin pohjoismaisten sanastokeskusten Nordterm-yhteistyötä kuin monia kansainvälisiäkin yhteistyöprojekteja. Vuonna 1977 hän sai työstään Ruotsin Akatemian kielenhuoltopalkinnon.

Tekstintarkistusta TSK:ssa

Usein kuulee väitettävän, että tekniikan ammattilaiset tuottavat vaikeaselkoista ja kieleltään huonoa tekstiä, joka vilisee vaikeasti ymmärrettäviä lauserakenteita ja omituisia sanoja. Valitettavasti tämä pitää usein paikkansa: monille tekniikan eri alojen tutkimusraporteille ja -selostuksille, lehtiartikkeleille, oppikirjoille, käyttöohjeille yms. olisi ollut hyvä tehdä perusteellinen kielentarkistus ennen julkaisemista.

Mutta usein pelkkä kielentarkistus ei olisi riittänyt, sillä sanojen oikeinkirjoituksen, taivutusmuotojen ja lauserakenteiden sekä välimerkkien lisäksi olisi erityistä huomiota pitänyt monesti kiinnittää myös käytettyihin termeihin. Varsinkin silloin kun teksti sisältää paljon jonkin erityisalan termejä, on erittäin tärkeää käyttää oikeita termejä johdonmukaisesti ja alan yleisen käytännön kanssa ristiriidattomasti. Monesti tämä on mahdollista vain, jos tekstin kannalta keskeiset käsitteet analysoidaan terminologisin periaattein ja ehkä myös muokataan sanastoksi saakka. On punnittava myös tarkkaan, mitä termejä tekstin lukijan voidaan olettaa tuntevan ennestään ja mitkä käsitteet vaativat selitystä tai jopa määritelmää. Pelkän kielentarkistuksen sijasta erityisalojen teksteissä tarvitaankin tekstintarkistusta.

Tekniikan Sanastokeskus on jo joitakin vuosia tarjonnut eräille asiakkailleen suomenkielisen tekstin terminologista tarkistusta, jossa asiakkaan luon-

nosteleva teksti on käsitelty seuraavasti:

- tekstissä käytettyjen termien oikeellisuus ja niiden käytön johdonmukaisuus on tarkistettu
- tarvittaessa on koostettu pieni sanasto, jota voidaan hyödyntää myös muissa samaa aihetta käsittelevissä teksteissä
- tekstin rakenne ja esitystapa on muokattu niin, että sanoma välittyy lukijalle mahdollisimman selvästi, ilman virhetulkintojen vaaraa
- tekstin kielellinen moitteettomuus (oikeinkirjoitus, taivutusmuodot, lauserakenteet, välimerkit jne.) on tarkistettu.

Muun muassa tielaitos, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto sekä Suomen Standardisoimisliitto ovat viime vuosina käyttäneet terminologista tekstintarkistusta. Hyvien kokemusten innoittamana Tekniikan Sanastokeskus tarjoaa nyt suomenkielisten tekstien terminologista tarkistusta laajemminkin. Palvelun hinta sovitaan tapausittain asiakkaan tuottaman tekstin laajuuden, luonteen (normatiivisuuden, kohderyhmän, halutun tyylin sekä esitysmuodon) ja jossain määrin myös käsiteltävän aiheen mukaan.

Lisätietoja tekstintarkistuksesta voi kysyä Tekniikan Sanastokeskuksesta, puh. (90) 608 996. Tarjouspyyntöjä tekstinäytteineen voi lähettää osoitteella Albertinkatu 23 A 12, 00120 HELSINKI, tai telekopiona numeroon (90) 608 859.

A C D
E
F I
G

SUOMEN KIELEN
PERUSSANAKIRJA

I-III

UUSI AIKA – UUSI SANAKIRJA

*Harsuuntua. Kaaosteoria. Karvalakkilähetystö. Lobbismi. Maailmanmusiikki.
Ostoparatiisi. Paniikkihäiriö. Sijais synnytys. Sikahalpa. Subsidiariteetti.
Sukupuolineutraali. Taivaskanava. Tekoelämä. Uusavuttomuus.*

**KAIKKI NÄMÄ
— JA LÄHES 20.000 MUUTA UUTTA SANAA!**

Suomen kielen perussanakirja on nyt valmis. Kaikki kolme osaa on koottu ja painettu: noin 2 000 sivua ja liki 100 000 hakusanaa. Hakusanoista osapuulle viidesosa on sellaisia, joita ei löydy Nykysuomen sanakirjasta. Ne ovat sanoja, jotka ovat syntyneet ja vakiintuneet kieleemme viime vuosikymmeninä.

Suomen kielen perussanakirja kuvaa nykykielen sanastoa. Lisäksi se antaa ohjeita kirjoitusasusta, ääntämisestä, taivutuksesta, tyyliarvosta, merkityksestä ja käytöstä.

Hanki ensi tilassa tämä uusi hakuteos, koko laitoksen hinta on nyt vain **1 840 mk.**

JOKAISEN KIRJOITTAVAN JA KIELESTÄ KIINNOSTUNEEN TYÖVÄLINE.

 VALTIKKA
KIRJAKAUPPA

Annankatu 44, Helsinki
Puh. (90) 566 0566

Eteläesplanadi 4, Helsinki
Puh. (90) 662 801

SUMMARIES

New Head for TSK

Heidi Suonuuti has retired at the turn of the year. The executive committee of TSK appointed *Olli Nykänen* as her successor. Olli Nykänen (32) has worked at TSK since 1987 and is familiar with its field of operation as his responsibilities have ranged from basic office routines to strategic planning.

During the years that Heidi Suonuuti headed the operation, TSK became established and fairly known and valued as an expert organisation of the language for technology. Olli Nykänen feels that TSK has a firm foundation to continue the operation with its present expertise in both technical and linguistic field.

TSK's present scope of operation is quite wide and varied if compared to the resources. Any significant expansion of operation is possible only by adding personnel. There is, however, no need for dramatic changes.

Terminfo is, in a sense, TSK's shop window and our aim is to keep it as practical as possible. The answers we received for the questionnaire last year will be taken into account.

Standard of language symbols

The working group which was set up by TSK in 1987 to prepare language symbols has brought the work to a conclusion, and the standard was published in the end of 1993. *Elisa Stenvall*, secretary of the working group, reports about the work and results.

The practice of marking different languages has varied a lot. This has sometimes lead to difficulties in understanding — *ru*, for example, might have referred to Swedish (*ruotsi* in Finnish), Russian or Rumanian.

The first recommendation for language symbols by the *International Organization for Standardization (ISO)* came about in 1967. The symbols were based in English, and only 37 languages were included. *Code for the representation of names of languages (ISO 639)* in 1988 gave symbols for 136 languages. At present, ISO is preparing a standard for about 400 three-letter language codes.

The work of the TSK working group was based on ISO 639. The standard includes the two-letter language symbols derived from the name of the language in its own language as given in ISO 639. As additional information, it also gives the three-letter symbols as given in the ISO standard, which is now being prepared, together with symbols for Uralic languages.

The standard has an appendix of the names of languages. It has not the status of a standard but the aim is to standardise the Finnish names of languages.

The new standard, *SFS-ISO 639 Kielten nimien tunnukset (Code for the Representation of Names of English)*, is available at FIM 234 at

Finnish Standards Association SFS
P. O. Box 116
FIN-00241 HELSINKI
tel. + 358 0 149 9331
fax. + 358 0 146 4914

Term service

A client doubted the dictionary that gave *dehydrogenation* as the English equivalent for the Finnish *dehydraatio*. The client suggested that the correct equivalent were *dehydration*, which means extraction of water and not hydrogen. Our recommendations in various languages are given in the article.

Touch screen is a device that allows the user to interact with a computer system by touching an area on the display surface with a finger, pencil or other object. This definition is from the Icelandic Kringla termbank. The article also lists the equivalents for the term in other languages as found in Eurodicautom and Kringla.

Hazardous waste is waste which must be handled with particular care, in view of high risk of injury to humans, animals and environment. The article lists the equivalents in other languages with the English definition from Eurodicautom.

Quality terminology has also raised numerous questions ranging from terms like *quality system* and *quality system certification* to *certificate of quality* and *certification*. We give equivalents to all of these in a number of languages.

New projects

Quality terms

Quality terms (SFS-ISO 8402) was published in 1988 by the *Finnish Standards Association (SFS)*. It corresponds to the English/French version of the international standard *ISO 8402-1986 Quality—Vocabulary* and presents also the Finnish translation. A new edition of ISO 8402 is being prepared and similarly, the corresponding Finnish standard is also being altered by SFS in co-operation with TSK.

The project was started in late December 1993 and is due in summer 1994. The vocabulary includes about sixty con-

cepts. For more information, please contact *Sakari Ryyänen* at SFS, tel. +358 0 1499 3368, or *Olli Nykänen* at TSK, tel. +358 0 608 996.

Vocabulary of maintenance management terms

A Finnish vocabulary of 138 maintenance management concepts was first compiled in 1989 by a group of subject field specialists of the *Association of Finnish Cities* in co-operation with TSK. In December 1993 it was decided that it was time to add new concepts and check the existing definitions. This was done in co-operation with *Jukka Voijola Consulting* and *Ministry of the Environment*. The new edition of the vocabulary with 158 concepts was published in March this year.

New Head for TNC

Tekniska Nomenklaturcentralen has also been appointed a new Head at the turn of the year. *Nils Rönnholm* took over the responsibilities after *Staffan Ulvonäs* retired. This article by *Lena Nordlund* has earlier been published in TNC-Aktuellt 1/1994.

TSK's text inspection service

TSK has offered text inspection service in Finnish for a number of customers during the past few years. Text inspection consists of the traditional proof reading with additional terminological checking where the different concepts of the subject field are analysed. This is to ensure consistent and correct usage of terminology.

The service is now available for a wider audience. The fee will be discussed separately for each case and it is based on the length and type of text as well as subject field. For more information, please contact TSK, tel. +358 0 608 996.

00430/14

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS RY (TSK) CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI RF

TSK:n ensisijaisena tehtävänä on saada aikaan suomen- ja ruotsinkielisiä tekniikan alojen sanastoja.

Tätä työtä TSK tekee yhteistyössä jäsenistönsä ja muiden sanastotyöstä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa.

TSK on perustettu 1974, ja sen jäseninä on teollisuus- ja liikelaitoksia, käännöstoimistoja ja aatteellisia yhdistyksiä.

TSK:n sanastotyön päämuotoja ovat osallistuminen sanastoryhmien työskentelyyn, sanastoluettelot, termipankki ja termipalvelu.

TSK julkaisee erikoisalojen sanastoja ja sanaluetteloita. Nämä tallennetaan myös suorakäyttöiseen termipankkiin TEPAan.

TSK:n kirjastossa on tekniikan ja lähialojen sanastoja, käsikirjoituksia, yritysten ja laitteiden sanastoja sekä koti- ja ulkomaisia sanastostandardeja.

TOIMISTO JA KIRJASTO:

Albertinkatu 23 A 12
00120 Helsinki
puh. (90) 608 996
Avoinna ma—pe 8.00—16.00

Termipalvelu
fax (90) 608 859
puh. (90) 608 876

